

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Деде Юлії Володимирівни
**«Вербальні та паравербальні засоби реалізації стратегії мітигації в
англомовному художньому дискурсі»,**

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 035 Філологія галузі знань 03 Гуманітарні науки

Дисертація присвячена малодослідженій темі – вивченню засобів мітигації у комунікативній взаємодії комунікантів, які опікуються нормами ввічливості. Наголошуючи на нерозривному зв'язку ввічливості та мітигації, лінгвісти, між тим, досі не диференціювали їх між собою, так само, як і не відмежували мітигацію від інших суміжних термінів: некатегоричність, хеджування та евфемізація, що становить лінгвістичну лакуну, яку Юлія Володимирівна Деде заповнила у своєму дослідженні. Актуальність пропонованої праці увиразнюється також зосередженням на когнітивно-прагматичній природі явища мітигації, встановленні конкретних комунікативних тактик її реалізації, а також зосередженні на паравербальній стороні мітигації, що досі не слугувала предметом дослідження.

Дисертаційне дослідження виконано в межах планової наукової теми кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови Одеського національного університету імені І.І. Мечникова «Дослідження просодичних характеристик усного англомовного дискурсу» (номер державної реєстрації 0113U000807).

Об'єктом дисертаційного дослідження є комунікативна стратегія мітигації в англомовному художньому дискурсі. Предметом дослідження є вербальні та паравербальні засоби реалізації мітигації в англомовному художньому дискурсі.

Метою дослідження Деде Юлії Володимирівни є визначення й опис вербальних та паравербальних засобів реалізації мітигації в англомовному художньому дискурсі. Здобувачка надає визначення мітигації як комунікативної стратегії негативної ввічливості, описує співвідношення

термінів *мітигація, некатегоричність, хеджування та евфимізація*. В роботі запропоновано власну класифікацію загрозових для «обличчя» мовленнєвих актів, що підлягають мітигації, а також власну класифікацію мітигативних тактик в англomовному художньому дискурсі.

Важливим надбанням є також проведення та опис контекстуально-інтерпретаційного аналізу мітигативних тактик у художньому літературному дискурсі. Аналіз діалогічних контекстів художнього дискурсу, в яких персонажі пом'якшують загрозові для «обличчя» висловлення, уможливив укладення класифікації загрозових для «обличчя» мовленнєвих актів, що підлягають мітигації: 1) незгода з думкою співрозмовника, 2) негативна оцінка адресата або його вчинків, 3) докор, 4) відмова, 5) погана новина, 6) прохання, 7) порада, 8) промісив, 9) ухилення від відповіді, 10) завершення спілкування.

В дослідженні вперше встановлені паравербальні засоби вираження мітигації в сучасному англomовному кінодискурсі, описана роль інтонаційно-просодичних ресурсів в реалізації мітигативних тактик в кінодискурсі. Вперше складений «просодичний портрет» кожної з виділених мітигативних тактик.

Практична цінність роботи визначається можливістю використання її положень і висновків у курсах лекцій та семінарів із комунікативної лінгвістики, когнітивної лінгвістики, прагмалінгвістики, теоретичної фонетики, на семінарах, присвячених проблемам конверсаційного аналізу, теорії комунікації та дискурсології, а також у науково-дослідницькій роботі студентів та аспірантів.

Вибір методів дослідження обумовлений специфікою об'єкта та предмета роботи, метою та завданнями, що формують її багатоаспектний характер, який визначається прагматичною інтерпретацією комунікативних проявів мітигації в кооперативно-спрямованих інтеракціях.

Дослідження виконано на високому науковому рівні – результати базуються на ретельних розрахунках, умовиводи викладено логічно та

послідовно, взята до уваги сукупність найновіших розвідок вітчизняних та зарубіжних фахівців з комунікативної лінгвістики, когнітивної лінгвістики, прагмалінгвістики, теоретичної фонетики.

Висновки і міркування дисертаційної роботи викладено в чотирнадцяти одноосібних публікаціях авторки, чотири з яких опубліковано у фахових виданнях України, і представлено на одинадцяти міжнародних науково-практичних та наукових конференціях.

Віддаючи належне теоретичній і практичній цінності роботи, вважаю за необхідне висловити окремі міркування рекомендаційного характеру. По-перше, коментаря потребує положення про те, що мітигація може бути не тільки стилістичною, а й логічною (С.112). По-друге, цікаво було дізнатися алгоритм застосування тактики «туманної» відповіді як мітигативного засобу ухилення від відповіді.

Загалом вважаю, що до захисту подано ґрунтовне, оригінальне, завершене самостійне дослідження актуальної теми, яке виконане на належному науковометодичному рівні. Відтак, із певністю можна стверджувати, що дисертація «Вербальні та паравербальні засоби реалізації стратегії мітигації в англomовному художньому дискурсі» за актуальністю, сучасним методичним рівнем виконання, новизною і практичним значенням отриманих результатів, обґрунтованістю наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірністю і повнотою викладу в опублікованих працях відповідає профілю спеціалізованої вченої ради, напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми ОНУ імені І.І. Мечникова зі спеціальності 035 Філологія, яке відповідає вимогам пунктів 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України №431 від 21.03.22р.), а її авторка, Деде Юлія Володимирівна, заслуговує на присудження їй наукового

ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія галузі знань 03
Гуманітарні науки

доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри граматики англійської мови
Одеського національного
університету імені І.І. Мечникова

Ірина МОРОЗОВА

Підпис громад. *Ірини Морозової*
посада *професор*
ЗАВІРЯЮ:
Проректор ОНУ імені І. І. Мечникова
Запорожченко О. В.

